

суспільних трансформацій: соціально-філософський аналіз. Гілея: науковий вісник. 2013. № 72. С. 428-432. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/gileya_2013_72_82.pdf

Василь КУПРІЙЧУК

*д.держ.упр., професор,
професор кафедри права та публічного
управління Житомирського державного
університету імені Івана Франка*

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Державна інформаційна політика визначається як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації (згідно із Законом України «Про інформацію»). У «Концепції національної інформаційної політики України» під національною інформаційною політикою розглядається «стратегія, напрями і завдання держави у сфері збирання, зберігання, використання та поширення інформації та інформаційних ресурсів у суспільстві».

На сучасному етапі інформаційна політика держав реалізується на чотирьох основних напрямках:

- розвиток національного інформаційного простору (питання, пов'язані з діяльністю засобів масової інформації та комунікації, інформаційних агентств, телекомунікацій, бібліотек, архівів тощо);
- розвиток інформаційного суспільства (вироблення та використання новітніх ІКТ та упровадження заснованих на них формах діяльності – Е-уряд, Е-банкінг, електронний документообіг тощо);
- розвиток офіційної комунікації (процеси інформування громадськості, формування позитивного іміджу держави тощо);
- забезпечення інформаційної безпеки держави (захист інформаційного суверенітету, забезпечення інформаційних прав та свобод громадян, визначення режимів функціонування інформації тощо).

Головними напрямками і способами здійснення державної інформаційної політики згідно із Законом України «Про інформацію» є:

- забезпечення доступу громадянам до інформації;
- створення національних систем і мереж інформації;
- зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності;
- забезпечення ефективного використання інформації;
- сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів;
- створення загальної системи охорони інформації;
- сприяння міжнародній співпраці в галузі інформації і гарантування

інформаційного суверенітету України [1].

При визначенні основних напрямів державної інформаційної політики слід урахувати сучасні умови суспільного розвитку, а саме: формування інформаційного суспільства, яке уможливорює поширення процесів глобалізації, усуває комунікаційні бар'єри на різних рівнях – міждержавному і на рівні окремих громадян. З огляду на це, серед головних напрямів здійснення сучасної державної інформаційної політики Г.Почепцов виокремлює такі:

- забезпечення свободи слова;
- сприяння вільному доступу до суспільно значущої інформації;
- збереження суспільної моралі, захист честі й гідності особистості;
- сприяння конкуренції у сфері засобів масової інформації;
- залучення інвестицій у розвиток ІКТ та їх пільгове оподаткування;
- сприяння відкритості та прозорості органів державної влади й місцевого самоврядування;
- захист самобутності української культури й мови;
- переведення культурної спадщини держави в цифровий формат;
- захист інтересів найбільш уразливих категорій громадян в інформаційній сфері;
- боротьба з неналежним використанням сучасних інформаційних технологій;
- гарантування інформаційної безпеки;
- захист персональних даних;
- охорона недоторканності приватного життя [2].

Усе це є складовими державної інформаційної політики, яка покликана забезпечувати громадянську єдність на основі широкої участі громадян в управлінні державними справами на засадах демократичних цінностей та бути стратегією розвитку, спрямованою на гармонізацію культурно-духовного, інтелектуального та соціального потенціалу людини й суспільства. Така політика має орієнтуватися на бачення спільного майбутнього, що є однаково прийнятним для жителів усіх регіонів України, та сприяти утвердженню громадянських прав і свобод.

Будь-який соціум, кардинально відмінний від його історичних попередників, передусім характеризується новою якістю людського життя, що породжує «нову людину» та якісно нову соціальну структуру.

В інформаційному суспільстві ця нова якість полягає у забезпеченні кожної особи будь-якими знаннями, що зумовлює радикальні зміни в усій системі суспільних відносин (політичних, правових, духовних та ін.) Тобто основна ідея інформаційного суспільства у соціогуманітарному вимірі полягає у досягненні нової фази розвитку – «суспільства знань» і забезпечення для всіх рівного доступу до них.

Інформаційне суспільство з його модернізаційним потенціалом все ще може стати для України тим елементом, що дозволить їй нарешті подолати тенденцію «наздоганяючого» у світовому розподілі як продуктів виробництва, так і людських ресурсів, чим і забезпечить країні гідне місце серед держав-

лідерів.

Водночас неможливо заперечувати інтенсивну інформатизацію більшості сфер людського життя та діяльності в Україні, що є запорукою того, що ці новітні технології невдовзі перетворяться у визначальні чинники соціально-економічного та інтелектуально-духовного розвитку українського соціуму [3].

У розвинених країнах величезний потенціал соціокультурного складника процесів інформаційної «технологізації» вже давно усвідомлений не тільки на науково-експертному, але й на політичному рівні. У сучасному розумінні, «інформаційне суспільство» – це, насамперед, гуманітарна категорія, що описує якісні суспільні трансформації, зміщення акцентів з виробничої на невиробничу сферу, зміну характеру інформаційних потоків, групових та індивідуальних ідентичностей. Розвитку інформаційно-комунікаційних технологій як таких, безумовно, теж приділяється належна увага, однак акцент державної політики інформаційно розвинених країн уже тривалий час робиться саме на виробленні доктринальних підходів, які дозволили б відстежувати і, за можливості, контролювати спричинені ІТ суспільні зміни.

Вітчизняна практика розбудови інформаційного суспільства все ще залишається багато в чому фрагментарною, ситуативною та занадто технократичною, що призводить до зменшення на практичному рівні імплементації гуманітарного складника даного процесу.

В інформаційному суспільстві новий імпульс і нові якості отримує вся система масової комунікації, а особливо та частина соціальної інформації, яка входить до її складу та охоплює світоглядну, духовну, естетичну, публіцистичну, побутову інформацію тощо. Безумовно ж, базовим у розумінні масової комунікації є інформаційний простір, в якому вона реалізується, живе та розвивається. Під поняттям «національний інформаційний простір» розуміють «середовище на території держави, де на онові наявної інформаційної інфраструктури здійснюється формування, збір, зберігання та розповсюдження інформації (як національного так і закордонного походження), а також інформаційна взаємодія організацій та громадян і задоволення їхніх інформаційних потреб відповідно до чинного національного законодавства».

Загалом же поняття державного інформаційного простору не обмежується самою тільки територією країни. До складу цього поняття входять його суб'єкти, все матеріально-технічне середовище, вся інтелектуально-інформаційна власність цих суб'єктів. Це досить великий і складний комплекс [2].

Суб'єктами національного інформаційного простору, є передусім юридичні особи. Це:

- державні та недержавні інформаційні агентства;
- органи державної влади, інші державні і недержавні установи (організації) через створені ними у встановленому порядку інформаційні служби;

- державні та недержавні установи, служби і центри збирання, зберігання, дослідження та поширення статистичної, соціологічної, економічної, іншої суспільно значущої інформації;
- спеціальні галузеві та міжгалузеві (проблемні, банково-інформаційні, довідкові тощо) установи і центри (бюро) наукової та науково-технічної інформації;
- державні та недержавні аудіовізуальні і друковані засоби масової інформації, структури, які їх об'єднують (компанії, корпорації, асоціації, спілки тощо);
- видавництва всіх типів, різних форм власності;
- професійні творчі об'єднання громадян у галузях науки, літератури і мистецтва, винахідницької та раціоналізаторської діяльності, збереження й охорони історико-культурної спадщини, інформаційного обслуговування (творчі спілки, товариства, асоціації тощо);
- виставкові організації та центри;
- бібліотечні, музейні, клубні та інші культурно-просвітницькі установи, які використовуються в інформаційній діяльності;
- поліграфічні підприємства;
- підприємства зв'язку та іншого матеріально-технічного забезпечення життєздатності національного інформаційного простору, збирання, дослідження та поширення інформації;
- торговельні та інші установи з розповсюдження матеріальних носіїв інформації (книжкової продукції і преси, компакт-дисків, відео- та аудіокасет);
- зарубіжні і міжнародні організації, представництва, спільні підприємства, належним чином зареєстровані (акредитовані) в Україні;
- органи захисту державних таємниць, національного інформаційного простору та охорони інформації;
- філії (представництва) суб'єктів національного інформаційного простору України за кордоном;
- інші, причетні до збирання, зберігання, дослідження і поширення інформації, державні та недержавні формування, створені і зареєстровані в Україні відповідно до чинного законодавства [1].

Суб'єктами національного інформаційного простору визнаються також фізичні особи – громадяни України та інших країн, які здійснюють відповідно до законодавства України професійну творчу діяльність у галузі інформації індивідуально.

Державна політика в інформаційній сфері є основою функціонування інформації – реалізації права на пошук, отримання, передачу та використання інформації, зафіксованих у Загальній декларації прав людини та у Конституції України. Водночас інформаційна галузь належить до стратегічних інтересів будь-якої країни і тому потребує особливої уваги. Від рівня керованості національним інформаційним простором залежить стан політичної, економічної, оборонної та інших складових безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Державна політика в соціогуманітарній сфері : підручник / [авт. кол.: В.А.Скुरатівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.] ; за заг. ред. В.А.Скुरатівського, В. П. Трощинського. – К. : НАДУ, 2010. – 284 с.
2. Соціальна і гуманітарна політика: підручник/ [авт.кол.: В.П.Трощинський, В.А.Скुरатівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг.ред.Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2016. - 792 с.
3. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.

Юрій ПРОНЮК

*аспірант кафедри публічного управління
та адміністрування ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*

ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПІДХОДІВ В ГАЛУЗІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ В УКРАЇНІ

Найближчим часом вирішальний вплив на економічні процеси надаватимуть комп'ютерні інформаційні технології, що створюють новий простір для бізнесу. Автоматизація, всеосяжне програмне забезпечення, глобальні інформаційні мережі кардинально змінюють усі ланки ланцюга від виробництва до споживання. У виробників з'являються можливості значно знизити витрати, вони набувають нових ефективних важелів управління, споживачі набувають необмеженого доступу до інформації, що сприяє реалізації їхніх інтересів. Широкомасштабне поширення комп'ютерної техніки зумовлено зростанням її швидкого розповсюдження та одночасним зниженням цін. Цьому також сприяло вдосконалення програмного забезпечення: при ускладненні його внутрішньої структури, що розширювало коло завдань, його інтерфейс став більш зрозумілим і доступним для споживачів.

Фінансування розробок обчислювальної техніки у такому темпі має бути значним, ось чому виробники мало не щомісяця знижують ціни на продукцію, що випускається, прагнучи збільшити оборот капіталу. Ще зовсім недавно неможливо було уявити в цій якості інформацію, зокрема через те, що збір, передача та обробка даних для отримання корисних властивостей були утруднені. Як наслідок, інформація стає важливою складовою виробничого процесу і тіснить у ньому традиційні компоненти – природні ресурси, працю та капітал. Виникли нові галузі виробництва, саме існування яких ґрунтується на комп'ютерній обробці інформації, ефективна економічна діяльність нині ґрунтується на перетворенні інформації, що є цілеспрямованим обміном упорядкованими даними з іншими структурами та людьми.

Спрощено про останню можна сказати як про сукупність впливів людини